

L'economia de Barcelona

2017

Març de 2018

L'economia de Barcelona. 2017

Creixement intens i sostingut de l'economia mundial

Existeix un notable consens a l'hora de valorar molt positivament l'evolució de l'economia mundial durant 2017. L'FMI estima que va créixer a un ritme del 3,7%, mig punt percentual més que un any abans. A banda d'ésser una de les taxes de creixement més elevades de la darrera dècada, el que li atorga més valor és que respon a una dinàmica expansiva que implica a totes les grans àrees econòmiques. No és pot parlar d'expansió homogènia però sí que s'han escurçat les diferències de creixement observades els darrers anys. Es tracta, en definitiva, d'un ritme de creixement menys descompensat que el registrat en anys anteriors gràcies a que el conjunt dels països desenvolupats han accentuat el seu ritme de creixement més que els emergents. Tot i així, el ritme d'avanç d'aquests, estimat en un 4,7%, dobla el dels avançats i confirma que es continua progressant en la reducció del gap estructural que els separa en termes de desenvolupament econòmic. Una tendència que sembla que es mantindrà de cara al bienni 2018-2019 si es compleixen les expectatives que apunten majoritàriament a un reforçament de les taxes de creixement de l'economia mundial fins a vorejar el quatre per cent. Expectatives recolzades en una moderada recuperació de les cotitzacions del petroli i primeres matèries que contribueixi a un repartiment més just i sostenible de la riquesa. Però sense menysprear el risc de que l'augment de la demanda generi tensions inflacionistes que obliguin a un augment accelerat dels tipus d'interès.

Hom estima que les economies avançades han assolit un creixement conjunt del 2,3%, sis dècimes percentuals més que un any abans i que els ha permès retornar a la trajectòria expansiva de dos anys enrere. Un creixement recolzat per igual en la dinàmica expansiva de Nord-Amèrica, Japó i Europa. En el cas de les emergents, també han aconseguit reactivar el seu ritme d'expansió gràcies, en bona mesura, a l'esmentada recuperació del preu de les primeres matèries. En l'evolució del conjunt ha estat determinant el manteniment del dinamisme asiàtic i el gir que han registrat Rússia i les principals economies sud-americanes, especialment Brasil. Una dinamització que ha anat acompanyada d'una notable recuperació del comerç mundial, qüestionada darrerament per un cert revifament de polítiques nacional-proteccionistes a diferents zones del món. Es manté latent, però a la baixa, el risc de que l'actual cicle expansiu de l'economia es pugui veure perjudicat per les incerteses i riscos polítics.

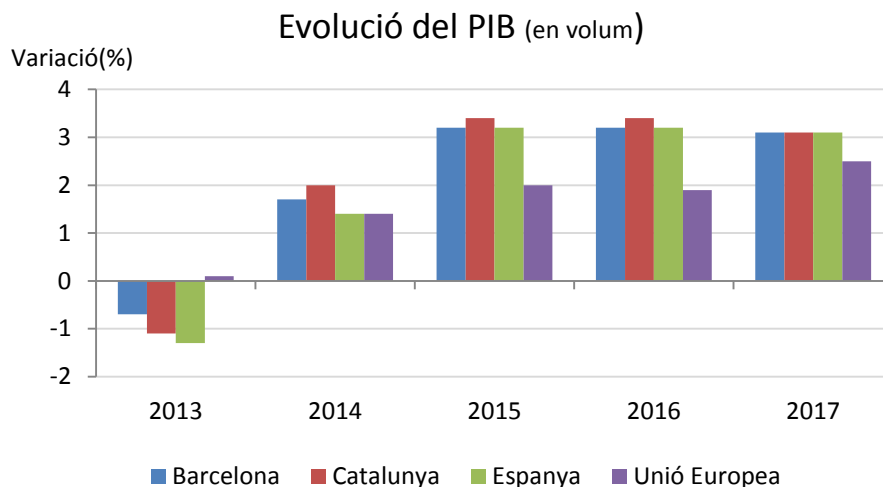
Pel que a les principals economies europees, l'evolució macroeconòmica de 2017 ha estat més positiva que la d'un any abans. La millor mostra és que el creixement al conjunt de la UE ha repuntat fins al 2,4%, quatre dècimes percentuals més que un any abans i el ritme més elevat de la darrera dècada. Una dinàmica recolzada en l'evolució alcista de les economies alemanya, francesa i italiana i en el manteniment del creixement de l'espanyola. El Regne Unit, immers en les negociacions del Brexit, ha continuat relativament despenjat de l'evolució alcista de la majoria del seus socis.

Què es pot esperar de l'economia mundial durant 2018? Les previsions són majoritàriament optimistes en el sentit que s'espera mantenir o incrementar lleument el ritme de creixement de 2017. Es confia en la inèrcia expansiva de les economies occidentals un cop s'ha aconseguit que avancin a uns ritmes relativament homogenis. D'això depèn que les emergents puguin continuar millorant les seves condicions de vida, especialment les més dependents de l'exportació de primeres matèries. Però si aquest creixement intens i homogeni s'ha aconseguit gràcies a l'aplicació de polítiques monetàries extraordinàriament laxes, està per veure fins a quin punt el progressiu replegament d'aquestes polítiques afectarà la taxa de creixement. Mai ha sigut fàcil nadar i guardar la roba.

El creixement de l'economia espanyola s'estabilitza

La Comptabilitat Nacional d'Espanya valora provisionalment el PIB de 2017 en 1,164 bilions d'euros, un 3,1% més que un any abans a preus constants. Amb aquest són ja quatre anys consecutius de creixement, els tres darrers lleument per sobre dels tres per cent. Una trajectòria que sembla abocada a una certa desacceleració si es confirma que la dinàmica expansiva del segon semestre ha estat menys intensa que la de la primera meitat de l'any.

Una primera anàlisi posa de manifest que el notable creixement de 2017 s'ha recolzat bàsicament en l'expansió de la demanda interna. Pràcticament igual que un any abans però amb més intensitat perquè l'aportació de la demanda externa sobre el creixement del PIB espanyol ha perdut influència com a conseqüència del fort increment de les importacions.

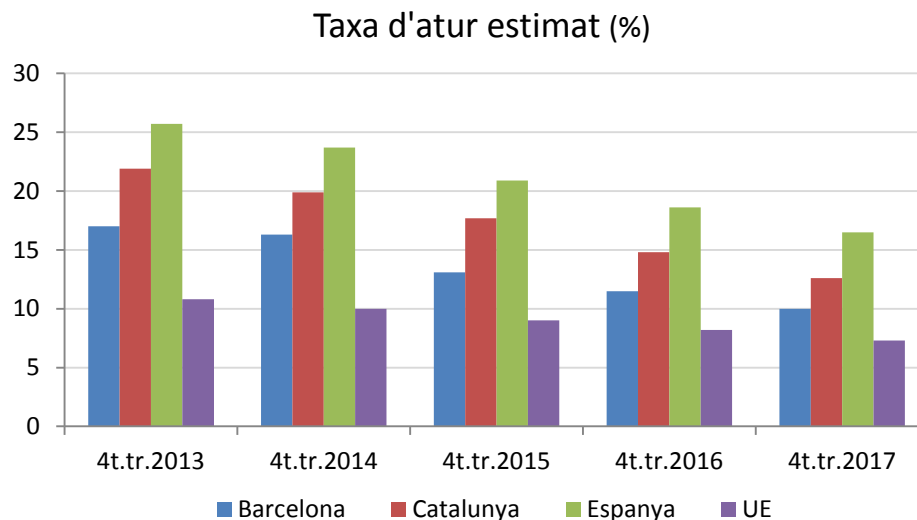

De principi a final de 2017 tots els components de la demanda interna han mantingut les trajectòries expansives del trienni anterior però evidenciant trajectòries divergents. Així, mentre el ritme de creixement de la despesa en consum final s'alentia, el de la inversió s'ha accentuat. La primera, que explica més de tres quartes parts del PIB, ha crescut un 2,2% en volum –quatre dècimes menys que un any abans- com a conseqüència de la contenció del consum privat,

parcialment compensat per la despesa pública. La inversió, que equival al vint per cent del total del PIB, ha crescut a un ritme anual del cinc per cent, gairebé dos punts percentuals més que un any abans. En aquest cas, tot i que la construcció ha estat el segment més dinàmic, la resta d'epígrafs l'han seguit. De fet, la inversió en béns d'equipament ha continuat liderant el creixement en termes relatius. Una evolució que respon a la creixent confiança del món empresarial en la solvència de l'actual cicle expansiu de l'economia espanyola i europea. L'elevat endeutament que encara arrossega l'economia espanyola, suportable en un context de tipus d'interès baixos, sembla haver passat a un segon terme en les preocupacions dels empresaris. Una situació que pot canviar radicalment si s'accelera el traspàs a una política monetària més ortodoxa.

Segons els agregats macroeconòmics de la Comptabilitat Nacional Trimestral, 2017 ha estat un any molt bo pel que fa a les exportacions de béns i serveis, que han crescut un cinc per cent en termes constants. El mateix es pot dir de les importacions que, a preus corrents, han crescut més que les exportacions. A grans trets, el saldo comercial positiu amb l'estranger s'ha mantingut pràcticament inalterable igual que el signe positiu de la contribució de la demanda externa al creixement del PIB, tot i que perdent pes relatiu.

Aquest manteniment de la trajectòria expansiva del PIB ha anat associat a un increment de l'ordre del 2,8% del nombre de llocs de treball equivalent a temps complet. Un augment similar al d'un any abans i que ha permès continuar reduint la taxa d'atur de manera significativa.

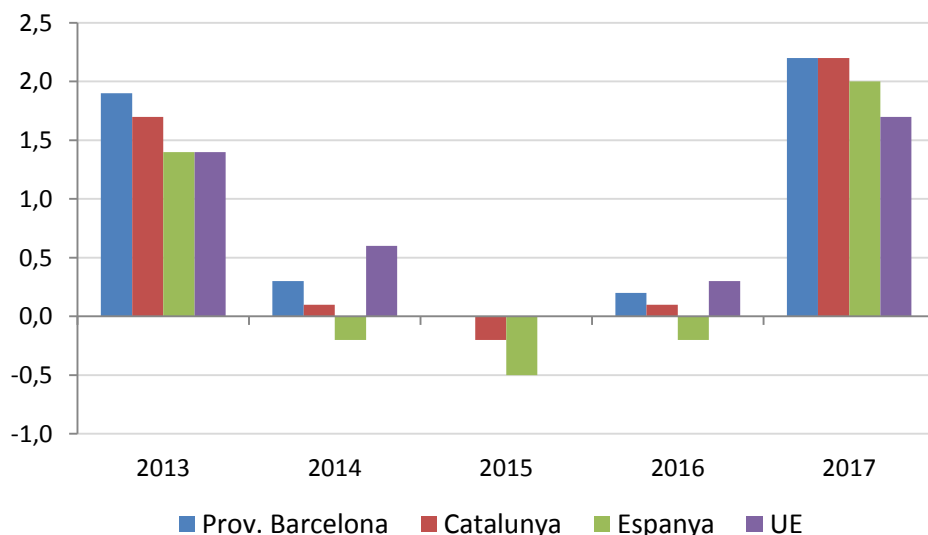

Una primera anàlisi pel cantó de l'oferta de l'evolució del PIB d'Espanya durant 2017 revela que les activitats financeres i d'assegurances són les úniques que s'han mantingut al marge del comportament expansiu general. Un sector al que li costa veure el final d'un sexenni de pèrdua de "teixit productiu" i de facturació. En el pol oposat, les activitats professionals lideren un any més el creixement en termes relatius. En conjunt, les activitats terciàries ja no són les més dinàmiques en termes relatius. La indústria i especialment la construcció, amb taxes de creixement al voltant del quatre i del cinc per cent respectivament, s'han situat al capdavant. El sector primari, que segons la Comptabilitat Nacional és el "germà pobre" en termes d'aportació al PIB, ha millorat lleument el comportament expansiu de 2016.

Quant a la distribució primària de les rendes, el total de les remuneracions salarials ha crescut un 3,3% en termes corrents, imputable majoritàriament a l'augment del nombre de llocs de treball ja que la remuneració mitjana per assalariat s'ha mantingut estable i apuntant lleument a l'alça. També ha crescut, i de manera força més intensa –un 4,8%– l'excedent brut d'explotació. Igual que els impostos nets sobre la producció i les importacions.

Pel que fa a l'evolució del preu de consum, 2017 ha acabat oferint un perfil radicalment oposat al lleument deflacionista del trienni anterior. A final de 2016 l'IPC va encetar un repunt alcista accentuat durant el primer bimestre de 2017. Els mesos següents la pressió inflacionista es va moderar fins a l'entorn de l'u per cent a final d'any. La mitjana anual s'ha situat a l'entorn del dos per cent, lleument per sobre de la mitjana de la UE. El repunt del preu del petroli, parcialment compensat per l'apreciació de l'euro en un context de creixent disponibilitat de crèdit i una demanda interna a l'alça per quart any consecutiu, expliquen la contundència d'aquest canvi de tendència.

IPC. Variació mitjana anual (%)

Finalment, l'evolució del PIB trimestre a trimestre ha mostrat un perfil més estable del que s'esperava a començament d'any. S'intuïa com a molt probable una trajectòria marcada per un lleu alentiment del creixement similar al de 2016. Però la realitat, o més concretament l'estimació de la realitat, ho ha desmentit gràcies al dinamisme que ha mantingut la despesa en consum i especialment a l'impuls que ha registrat la inversió, tant en construcció com en béns d'equipament. Ha estat igualment determinant el vigor mostrat pel sector exportador, que ha aconseguit reduir a la mínima expressió l'impacte del repunt de les importacions en el creixement del PIB. Es completa així un quadrienni de forta recuperació que situa algunes de les principals macromagnituds econòmiques en nivells o volums comparables als d'abans de la crisi de 2008. Les previsions a curt termini apunten a un creixement més ajustat al del conjunt de la UE per l'impacte d'una divisa forta que pot perjudicar les exportacions de la zona euro, un previsible augment dels costos de producció associat a l'augment del cost de la vida i per l'anunciat retorn, molt lent de moment, a una política monetària menys laxa.

Estabilitat i una dosi de moderació en el creixement de l'economia de Barcelona

Després d'un bienni de creixement econòmic sostingut i relativament intens a l'entorn del 3,2% anual en termes de PIB, l'evolució de 2017 no ha decebut. Ha replicat aquest ritme de creixement mitjà anual però, a diferència del bienni 2015-2016, mantenint una trajectòria més estable i amb una lleu tendència a la baixa. Les taxes de creixement s'han generalitzat a la immensa majoria de sectors productius enmig d'un clima econòmic favorable però parcialment malbaratat per l'atemptat terrorista de l'agost i per la incertesa i tensió que han condicionat la política catalana durant el darrer terç de 2017. Uns fets que han impactat negativament en les expectatives a curt i mitjà termini de la ciutat.

A l'exportació de manufactures i als serveis lligats al turisme que, després d'esser determinants a l'hora de deixar enrere el clima recessiu han continuat mantenint una notable capacitat generadora d'activitat, se'ls ha afegit la construcció i la pràctica totalitat del terciari. Aquesta extensió en forma de taca d'oli de l'augment d'activitat a la major part del teixit productiu de la ciutat s'ha d'imputar, en bona mesura, a la progressiva normalització del sistema financer que, amb el recolzament de les polítiques expansives del BCE, ha permès reactivar l'accés al crèdit. Per contra, el preu del petroli s'ha començat a recuperar, impacte parcialment absorbit per l'enfortiment de l'euro, alhora que la ciutat perdia l'avantatge competitiu en relació amb altres destinacions turístiques de no haver patit recentment un atac terrorista. En tot cas, el saldo d'aquests i altres factors ha continuat sent favorable per a l'economia de la ciutat.

Estructura sectorial del teixit productiu

La sostinguda dinamització del mercat de treball és un dels aspectes que millor defineixen la conjuntura expansiva de l'economia barcelonina de 2017. Deixant de banda, momentàniament, les característiques dels nous llocs de treball, a final d'any el teixit productiu de la ciutat comptabilitzava prop d'1,09 milions de llocs de treball, 26.000 més que un any abans, xifra que equival a un increment anual del 2,5%. En termes homogenis, el total probablement superaria aquesta xifra i el creixement relatiu es situaria a l'entorn del tres per cent. En tot cas, el més

rellevant possiblement sigui que s'està a les portes de recuperar els volums d'ocupació de deu anys enrere, just abans de l'inici de la Gran Recessió.

Afiliats actius en situació d'alta a la Seguretat Social. Barcelona					
	des.2013	des.2014	des.2015	des.2016	des.2017
Valors absoluts					
Règim General	825.858	844.725	876.369	908.135	934.389
Autònoms	110.251	114.668	116.998	119.217	120.333
Altres règims	33.912	34.119	34.088	33.819	32.622
Total	970.021	993.512	1.027.455	1.061.171	1.087.344
En percentatge sobre el total (%)					
Règim General	85,1	85,0	85,3	85,6	85,9
Autònoms	11,4	11,5	11,4	11,2	11,1
Altres règims	3,5	3,4	3,3	3,2	3,0
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Variació anual (%)					
Règim General	0,1	2,3	3,7	3,6	2,9
Autònoms	-0,2	4,0	2,0	1,9	0,9
Altres règims	2,7	0,6	-0,1	-0,8	-3,5
Total	0,2	2,4	3,4	3,3	2,5

Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

Les afiliacions d'actius en situació d'alta a la Seguretat Social informen que, un any més, l'increment ha estat especialment intens entre els assalariats mentre que l'augment del nombre de treballadors autònoms s'ha moderat sensiblement. L'evolució lleument baixista que registra l'agregat dels anomenats règims especials respon bàsicament a la contenció que s'observa en tots ells, començant pel dels treballadors de la llar, el dominant, i acabant amb els del primari i R.E del Mar, clarament minoritari.

Pel que fa a la distribució sectorial, el 90% dels nous llocs de treball localitzats a la capital durant 2017 s'han originat al terciari, que ha crescut un 2,5%. A la construcció, darrerament l'activitat més dinàmica, el volum d'ocupació ha més que doblat aquest ritme de creixement mentre que l'ocupació industrial directa registra un augment molt més moderat. Una situació que canvia notablement si es pren l'àmbit metropolità com una aproximació més ajustada i realista al mercat de treball barceloní; la indústria passa a créixer un 2,5% i la construcció un 6,1%.

Distribució sectorial dels ocupats afiliats a la Seguretat Social. Barcelona					
	des.2013	des.2014	des.2015	des.2016	des.2017
Valors absoluts					
Primari i R.E. del Mar	2.330	2.376	2.457	2.731	2.684
Indústria	75.336	74.430	73.178	74.196	75.113
Construcció	29.517	29.533	30.232	31.265	32.911
Serveis	862.838	887.173	921.588	952.979	976.636
Total	970.021	993.512	1.027.455	1.061.171	1.087.344
En percentatge sobre el total (%)					
Primari i R.E. del Mar	0,2	0,2	0,2	0,3	0,2
Indústria	7,8	7,5	7,1	7,0	6,9
Construcció	3,0	3,0	2,9	2,9	3,0
Serveis	89,0	89,3	89,7	89,8	89,8
Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Variació anual (%)					
Primari i R.E. del Mar	-8,9	2,0	3,4	11,2	-1,7
Indústria	-1,8	-1,2	-1,7	1,4	1,2
Construcció	-8,9	0,1	2,4	3,4	5,3
Serveis	0,7	2,8	3,9	3,4	2,5
Total	0,2	2,4	3,4	3,3	2,5

Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

Serveis

Prop del noranta per cent dels llocs de treball localitzats a Barcelona corresponen al terciari. Nou de cada deu. És l'únic gran sector que, amb independència del saldo anual en nombre d'efectius, acumulava anys guanyant pes relatiu sobre el total del teixit productiu de la ciutat. Especialment durant el quinquenni de crisi, quan l'evolució del total fou minvant. Una evolució que el darrer any s'ha estroncat en benefici de la construcció. Un tret que també s'observa a l'entorn metropolità.

Els registres de la Seguretat Social revelen que el 2017 es va tancar amb gairebé 980.000 afiliats en situació d'alta treballant en el terciari de la ciutat, 23.660 més que un any abans. Un augment del 2,5% que manté i consolida la trajectòria alcista del quadrienni anterior i que amplia la diferència amb el màxim d'abans de la crisi. Una situació que encara no es dona –ni es donarà a curt i mitjà termini– a la resta d'activitats, bàsicament perquè durant el llarg període recessiu tant la indústria com la construcció han accentuat la *terciaritzat* d'una part dels seus processos productius. Una anàlisi més detallada posa de manifest que el reforçament de la trajectòria alcista de l'ocupació terciària s'explica per l'evolució igualment positiva de la immensa majoria de subsectors. Deixant de banda l'Administració pública, amb un resultat negatiu d'origen bàsicament administratiu i d'escàs efecte real, només el de Finances i assegurances, immers en el que poden ser els darrers efectes d'una reconversió majúscula i els Serveis a la llar han tancat 2017 amb menys ocupats que a començament d'any. A un pas s'ha quedat l'agregat de les Activitats

immobiliàries i, amb més marge, els Serveis comercials i l'Hoteleria i restauració. Tres segments que acumulen augments rellevants i que, amb diferents intensitats, la seva activitat s'ha vist afectada negativament per l'atemptat terrorista de l'agost i la tensió política derivada del procés separatista impulsat pel govern de la Generalitat. Els Serveis d'informació i comunicació, juntament amb els Administratius, els Sanitaris i socials i el Transport i logística, amb creixements anuals a l'entorn del set per cent, són les activitats que més han contribuït a que el terciari continuï guanyant presència en el teixit productiu de la ciutat.

Sector serveis a Barcelona							
Treballadors i empreses en situació d'alta a la Seguretat Social							
	Treballadors			Empreses			Trb/Emp
	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre
Desembre 2017							
Serveis comercials	160.020	16,4	1,3	17.091	25,2	-1,3	9,4
Serveis administr. i auxiliars	123.310	12,6	7,2	4.531	6,7	2,4	27,2
Serveis sanitaris i socials	102.217	10,5	6,7	3.379	5,0	0,7	30,3
Activ. profess., científ. i tècn.	101.237	10,4	5,6	9.565	14,1	2,3	10,6
Hostaleria i restauració	85.482	8,8	1,9	8.113	11,9	1,7	10,5
Administr. públ. i org.extraterr.	74.773	7,7	-11,8	478	0,7	0,8	156,4
Ensenyament	72.657	7,4	4,0	2.391	3,5	2	30,4
Serv. d'informació i comunic.	65.350	6,7	7,2	3.650	5,4	5,1	17,9
Serv. personals, cultur. i esport.	63.365	6,5	2,2	10.224	15,1	-0,5	6,2
Transport i logística	48.248	4,9	6,9	2.597	3,8	1,2	18,6
Finances i assegurances	35.100	3,6	-1,2	1.237	1,8	3,4	28,4
Serveis a les llars	30.348	3,1	-3,8	0		--	--
Activitats immobiliàries	14.529	1,5	0,3	4.653	6,9	3,4	3,1
Total	976.636	100,0	2,5	67.909	100,0	1,0	14,4

¹ Variacions anuals. Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

En paral·lel a l'augment del nombre d'ocupats però a un ritme força més moderat, també ha crescut el nombre d'empreses del sector alhora que, a diferència de l'any passat, apareixen un parell de signes negatius, ara per ara poc significatius. Els Serveis d'informació i comunicació repeteixen com el subsector que més ha crescut en termes relatius. El segment de les Immobiliàries ha continuat expandint-se un any més igual que les Activitats professionals, científiques i tècniques. La sorpresa la proporciona el sector de les Finances i assegurances, que perd ocupats però guanya empreses.

Indústria

El lleu avanç que ha registrat l'activitat industrial localitzada a la ciutat durant 2017 reafirma, sense massa convicció, el canvi de tendència registrat un any abans després d'una extensa trajectòria contractiva. El que no s'altera és que el pes relatiu de l'ocupació industrial en sentit estricte sobre el total de la ciutat ha continuat caient, tot i que alentint el procés. Una trajectòria contractiva explicada i alhora compensada pel vigor mostrat pels agregats que acullen els externalitzats

serveis a les empreses i també per l'expansió de l'anomenada "nova indústria". En aquest sentit, les activitats relacionades amb les tecnologies de la informació, classificades com a serveis d'informació i comunicació, en són un bon exemple. Continuar diferenciant entre activitat industrial i terciari es fa cada cop més difícil i fins a cert punt és poc il·lustratiu. Especialment si s'aplica a un àmbit territorial tan reduït i eminentment urbà com és el de la ciutat de Barcelona. És per això que en l'anàlisi d'aquest segment d'activitat procurarem emmarcar els resultats de la capital en el context metropolità.

El teixit industrial localitzat al municipi de Barcelona genera de forma directa un 6,9% dels llocs de treball existents, una dècima percentual menys que un any enrere i un punt relatiu menys que ara fa cinc anys. Un pes relatiu que gairebé es doble si ampliem el camp d'observació al conjunt de les cinc comarques de l'Àmbit metropolità. Atesa la major productivitat mitjana de l'ocupació industrial, s'estima que la seva aportació al PIB s'acosta al vuit i al quinze per cent respectivament.

Durant el darrer any el teixit manufacturer metropolità s'ha mantingut estable en nombre d'empreses i alcista en llocs de treball, amb la incorporació de poc més de set mil nous treballadors, prop d'un miler dels quals a la capital. Una evolució impulsada pel creixement de la demanda interna al conjunt del país i també per l'augment sostingut de les exportacions. Tot plegat contribueix a reforçar el procés lleument expansiu que darrerament manté la indústria metropolitana i per extensió, la catalana.

Indústria a l'Àmbit Metropolità de Barcelona							
Treballadors i empreses en situació d'alta a la Seguretat Social							
	Treballadors			Empreses			Trb/Emp
Desembre 2017	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre
Indústria química i farmacèutica	44.028	15,5	3,8	975	6,5	1,9	45,2
Vehicles i altre material de transp.	33.765	11,9	2,5	367	2,4	-1,1	92,0
Prod. metàl·lics excepte maquin.	31.755	11,2	2,9	2.912	19,3	-0,9	10,9
Alimentació, begudes i tabac	27.397	9,6	2,0	1.297	8,6	-0,3	21,1
Tèxtil, confecció, cuir i calçat	22.777	8,0	0,9	1.844	12,2	-1,0	12,4
Paper i arts gràfiques	20.445	7,2	1,4	1.591	10,5	0,3	12,9
Energia, aigua i gestió de residus	19.760	7,0	3,1	423	2,8	1,9	46,7
Maquinària i equips mecànics	17.756	6,2	3,4	1.185	7,8	-1,2	15,0
Equip. elèctric, electrònic i inform.	15.580	5,5	3,4	655	4,3	-1,9	23,8
Cautxú i matèries plàstiques	14.837	5,2	0,0	733	4,8	-4,7	20,2
Instal·lació i repar. de maquinària	10.682	3,8	7,2	1.013	6,7	6,7	10,5
Resta d'activitats industrials	9.633	3,4	2,3	926	6,1	1,2	10,4
Productes minerals no metàl·lics	6.182	2,2	2,2	427	2,8	0,2	14,5
Metal·lúrgia	5.594	2,0	4,3	259	1,7	0,0	21,6
Fabricació de mobles	4.076	1,4	0,1	507	3,4	-2,5	8,0
Total	284.267	100,0	2,5	15.114	100,0	-0,1	18,8

¹ Variacions anuals. Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

L'anàlisi per subsectors posa de manifest que les dinàmiques estructurals s'imposen a les conjunturals en el cas de l'evolució del teixit industrial al municipi de Barcelona. L'externalització de serveis i les reubicacions en el territori s'imposen a l'augment d'activitat industrial fins i tot en un moment de tanta expansió com ha estat el trienni 2015-2017. En conseqüència, ens centrarem en l'àmbit metropolità per analitzar l'evolució de l'activitat manufacturera.

Dels quinze subsectors que conformen aquest segment de l'activitat econòmica, només el del Cautxú i matèries plàstiques no ha ampliat plantilla directa i ha reduït el seu teixit productiu de manera significativa. El de Fabricació de mobles, tot i el repunt de la inversió immobiliària, també ha tancat centres de treball però ha mantingut l'ocupació en termes globals. I n'hi ha sis més que si bé han perdut empreses, ho han compensat amb augments relativament significatius de la plantilla global. L'augment de l'ocupació del conjunt metropolità s'ha recolzat en el dinamisme dels tres subsectors amb més pes relatiu sobre el total: Química, Vehicles i Productes metàl·lics.

Construcció

Els resultats del darrer any completen un trienni 2015-2017 fortament expansiu del sector constructor a l'Àmbit Metropolità. Han estat tres anys de liderar el creixement de l'ocupació en termes relatius juntament amb uns pocs segments molt especialitzats del terciari. Si durant els dos primers anys del trienni l'activitat sectorial es va veure negativament afectada per una inusual concentració de cites electorals i per un llarg període de govern central en funcions, amb tot el que implica d'alteració dels processos administratius de llicències d'obres i de licitació pública, 2017 fou un any relativament normal fins l'octubre, moment en el que la incertesa política va alterar decisions d'inversió, refredant les expectatives del mercat immobiliari i del conjunt de l'economia. A banda d'aquest escull, sembla inapel·lable que el sector dona per superat –si més no a Barcelona i entorn metropolità– el procés de correcció dels excessos comesos durant el quinquenni 2003-2007, quan la disponibilitat de finançament semblava il·limitada. Uns excessos que, sent força generals, es van repartir de manera desigual en el territori. Barcelona es va veure relativament menys afectada i això fa que el percentatge de sostre nou disponible actualment sigui irrellevant en termes relatius i clarament insuficient en algunes localitzacions i segments del mercat. Aquest fet ajuda a explicar la conjuntura actual de revifament dels preus del mercat immobiliari i de l'activitat constructora a la ciutat més enllà de l'obra pública.

Construcció a l'Àmbit Metropolità de Barcelona									
Treballadors i empreses en situació d'alta a la Seguretat Social									
			Treballadors			Empreses			Trb/Emp
Desembre 2017			Nombre	%	Var.% ¹	Nombre	%	Var.% ¹	Nombre
Activitats especialitzades en									
construcció			72.236	64,6	4,1	7.911	58,7	2,7	9,1
Construcció d'immobles			33.846	30,3	10,4	5.193	38,5	6,0	6,5
Construcció d'obres d'enginyeria civil			5.714	5,1	7,7	380	2,8	-0,3	15,0
Total			111.796	100,0	6,1	13.484	100,0	3,8	8,3

¹ Variacions anuals. Font: Observatori del Treball i Model Productiu. Generalitat de Catalunya.

En aquest sector cal insistir, amb més motiu que en els altres per l'elevada probabilitat que l'activitat no es desenvolupi en el municipi on s'ubica la seu social de l'empresa o en el que resideixen els treballadors, que les dades d'ocupació segons afiliats a la Seguretat Social menysvaloren la importància relativa d'aquest sector productiu en el conjunt de l'economia de la ciutat. Que només el tres per cent dels llocs de treball localitzats a Barcelona corresponguin a empreses constructores no s'ha de confondre amb el pes real de la producció del sector sobre el PIB de la ciutat. En aquest sentit, el cinc per cent de pes relatiu que té al conjunt de l'Àmbit metropolità possiblement és una referència més realista tot i que possiblement es queda curta si es considera que aquest sector continua sent un dels que manté una major presència d'economia submergida.

La conjuntura econòmica de Barcelona i entorn metropolità

Tant l'economia de la ciutat com la de l'entorn metropolità s'han mostrat molt expansives durant 2017, replicant la taxa de creixement d'un any abans i completant el quadrienni més expansiu de la darrera dècada. Una evolució que s'ha vist afavorida per l'acceleració que ha registrat el creixement de l'economia europea. Aquest context favorable ha contribuït a mantenir l'aportació positiva d'aquelles activitats més exposades als mercats exteriors a un creixement del PIB cada cop més recolzat en la demanda interna impulsada per la millora de les expectatives, els baixos tipus d'interès i una persistent dinamització del mercat laboral. L'impacte econòmic dels atemptats terroristes de l'agost i de la incertesa política que ha dominat la política catalana durant el darrer terç de l'any sembla que ha tingut un abast molt limitat en el temps i en algunes activitats concretes però és prematur descartar una certa incidència a mitjà termini. L'accentuat canvi de tendència de la constitució de societats mercantils apunta en aquesta direcció.

Activitat econòmica a Barcelona i AMB					
	Període	Valor absolut	2017/2016 (%)	2016/2015 (%)	2015/2014 (%)
Valors absoluts					
Port. Mercaderies i passatgers					
Tràfic total de mercaderia (milers de tones)	2017	60.070	26,3	3,6	1,3
Tràfic amb l'exterior (milers de tones)	2017	51.522	30,4	1,3	1,9
Tràfic d'exportació (milers de tones)	2017	24.209	27,6	3,3	-2,1
Contenidors (milers de Teus)	2017	2.969	32,3	14,8	3,8
Trànsit total de passatgers (milers)	2017	4.137	4,5	6,7	7,2
Passatgers de creuers (milers)	2017	2.712	1,1	5,6	7,5
Aeroport. Trànsit de passatgers					
Total (milers)	2017	47.285	7,1	11,2	5,7
Línia Barcelona-Madrid (milers)	2017	2.343	0,6	6,0	1,8
Internacional (milers)	2017	34.527	6,8	11,1	6,7
Consum, turisme i preus					
Matriculació de vehicles	2017	42.867	-0,1	11,6	14,1
IPC (província Bcn)	2017	--	2,2	0,2	0,0
Pernoctacions hoteleres (milers)	2017	18.791	-1,9	8,5	3,3
Visitants que pernocten en hotels (milers)	2017	8.885	-2	9,2	5,4
Construcció i preus al mercat immobiliari					
Superfície nova prevista a les llicències (m ²)	2017	458.785	-21,7	127,5	-19,3
Superfície a reformar o ampliar (m ²)	2017	508.855	41,8	-4,3	19,6
Habitatges iniciats	2017	1.373	11,4	-12,4	87,2
Preu mitjà de venda d'habitatge nou (€/m ²)	gn-st.17	4.096	6,0	18,9	3,9
Preu mitjà de lloguer d'habitatge (€/m ² /mes)	2017	13,4	9,4	10,1	9,1
Ocupació i atur					
Total atur registrat	ds.2017	73.752	-6,5	-11,8	-9,8
Atur <30 anys	ds.2017	9.724	1,3	-14,3	-9,2
Total contractes laborals	2017	1.114.736	7,9	11,4	8,2
Contractes indefinits	2017	156.664	10,2	15,4	15,0
Actius afiliats a la Seguretat Social	ds.2017	1.087.344	2,5	3,3	3,4

Pel que fa a l'activitat industrial metropolitana, l'evolució de 2017 s'ha de qualificar de notablement positiva. El PIB sectorial ha mantingut i accelerat lleument la trajectòria expansiva amb la que va tancar 2016. Un creixement recolzat tant en el consum com en la inversió interna, alhora que l'esforç exportador s'ha vist parcialment contrarestat per l'augment de les importacions. El repunt dels preus de l'energia i primeres matèries no ha impactat amb més contundència sobre els preus de sortida de fàbrica gràcies a la fortalesa que ha exhibit l'euro. Globalment, ha estat una conjuntura suficientment expansiva com per afavorir un moderat augment de l'ocupació directa.

L'espectacular augment del tràfic de mercaderies pel port de Barcelona respon a una conjuntura expansiva a tots els nivells de l'activitat comercial i econòmica i també, com és obvi, a factors extraordinaris deslligats d'aquesta conjuntura expansiva. El fort dinamisme del tràfic amb l'exterior,

protagonitzat en bona mesura pel tràfic de contenidors en trànsit, ofereix pistes al respecte alhora que ha permès sobrepassar àmpliament els anteriors màxims històrics.

L'evolució del nombre de passatgers pel port durant 2017 s'ha mostrat menys expansiva que durant el bienni anterior però suficient per establir un nou màxim històric amb més de 4,1 milions de viatgers i un protagonisme repartit entre els creuers en trànsit i els ferris regulars.

L'activitat aeroportuària, igual que la portuària, ha tancat 2017 establint nous màxims, tant en nombre de viatgers com en càrrega. I també han coincidit en l'alentiment de la trajectòria expansiva. Després de set anys de creixement pràcticament ininterromput i d'acumular un augment del nombre de passatgers de més del seixanta per cent, era lògic esperar una evolució més continguda. En conseqüència, l'evolució de 2017 s'ha d'emmarcar en aquest context de moderació, que no ha estat més accentuada pel dinamisme que han mantingut el tràfic interior amb l'excepció de la ruta amb Madrid i l'internacional fora de la UE.

En contraposició als excel·lents resultats que reflecteixen les grans infraestructures de transport de passatgers, el sector turístic de la ciutat ha viscut un any atípic: després de gairebé una dècada de creixement sostingut, el sector hotelier de la ciutat ha tancat 2017 amb descensos en el nombre de clients i de pernотacions. Una davallada que s'ha fet notar molt especialment durant el darrer terç de l'any. Als fets extraordinaris ja esmentats de l'estiu i tardor cal afegir-hi la recuperació de destinacions turístiques competidores a l'hora d'explicar el retrocés dels principals indicadors de l'activitat hotelera a Barcelona durant 2017. Contracció lleu en termes anuals però intensa durant el darrer terç de l'any. Pel que fa a la procedència geogràfica dels visitants, la pèrdua de fluxos es concentra en els principals emissors de la UE amb l'excepció de la resta d'Espanya, que creix molt lleument. En contrapartida, han guanyat presència els visitants americans a més dels japonesos i xinesos. Cada cop és menys cert que dos de cada tres visitants són comunitaris, espanyols inclosos.

La consolidació de la recuperació de l'economia catalana i la progressiva normalització de l'accés al crèdit bancari en un context de tipus d'interès extraordinàriament baixos són les bases que han sustentat la consolidació del canvi de tendència que ha viscut la construcció i el sector immobiliari de la ciutat. La inversió privada s'ha tornat a fixar en els actius immobiliaris mentre que la pública supramunicipal es veu limitada pel volum de deute que arrossega i la necessitat de contenir el dèficit públic. L'augment per tercer any consecutiu dels preus del mercat immobiliari residencial confirma el nou cicle expansiu en el que convergeixen una demanda potent per la suma de les diverses demandes sectorials amb una oferta disponible molt limitada després de gairebé un decenni d'escassetat de promocions noves.

A manera de síntesi i per quart i fins i tot cinquè any consecutiu, els principals indicadors del mercat laboral barceloní han repetit variacions que ja conformen una tendència clara. Durant 2017 ha continuat augmentant el nombre d'ocupats i es reduïa el d'aturats. En clara sintonia amb el creixement del PIB, els ritmes de millora han estat, un any més, comparativament notables alhora que recolzats en unes condicions laborals majoritàriament precàries. L'evolució positiva de la contractació indefinida és revela insuficient per revertir la situació d'inestabilitat laboral derivada del fet que el 40% dels contractes de treball que es formalitzen anualment no superen el mes de durada.

N

C

N

Ajuntament
de Barcelona

B

B

B

C

B

C

C